

Mai Világ

Független politikai napilap

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Cluj, Str. Iuliu Maniu 8
Telefon: 6-30.

A Konkordátum hiteles és végleges szövege

5 római katolikus püspökség, 1 örmény katolikus vikáriátus és 4 görög katolikus püspökség lesz a konkordátum ratifikálása után — Cisar érsek lesz a metropolita — Mi lesz az egyházi javakkal? — A katolikus iskolaügyek

(Bukarest, szept. 21.) A politika nyári szünetét arra használta fel a kormány, hogy a közhangulatot előkészítse a konkordátumra, melyet egyes lapközlemények szerint az Averescu-kormány már tető alá juttatott. A konkordátum ratifikálása a közeljövő legnagyobb kulturális és politikai ténye lesz s így érthető, hogy a kormány nagy súlyt helyez erre a nemzetközi szerződésre. A kisebbségi életnek nem volt ennél fontosabb eseménye. A görög keleti egyház élesen állást foglalt a szerződés ellen, de a katolikus népkisebbségi körök is nagy aggodalommal várják, hogy mennyiben nyernek igazolást az elterjedt riasztó hírek.

Alábbiakban

a Mai Világ elsőnek közli a konkordátum feltétlenül és teljesen hiteles szövegét, úgy, ahogy azt Goldis miniszter és Penescu követ Románia, Gasparri bíboros pedig a Vatikán részéről 1926. május 12-én Rómában aláírtak,

és ahogyan ez a szerződés még ez ősszel parlamenti ratifikáció vagy királyi dekrétum útján ratifikálva lesz.

Miután egy napilap hasábjai terjedelmükkel fogva nem alkalmaznak arra, hogy egy konkordátumhoz hasonló hosszú nemzetközi egyezménynek szövegét adjanak helyet, a Vatikánnal kötött megállapodást rövidítve, de összes jelentős pontjaiban és eredeti sorrendjükben közöljük, csak a nagyközönség számára érdektelen technikai részeket fogva szűkebbre.

Az általános rész

A szerződés bevezető részében az általános alapelveket szögezi le román és olasz nyelven és mindenképp megállapítja, hogy a római katolikus vallás bármelyik rítusa (görög katolikus, örmény szertartású) szabadon és nyilvánosan gyakorolható Romániában. Egyetlen katolikus sem akadályozható meg tehát vallásának gyakorlásában s nem kényszeríthető arra, hogy más vallás szertartásán vegyen részt. A katolikus egyház és annak tagjai olyan elbánásban fognak részesülni az állam részéről, amely egyetlen esetben sem lehet inferioris a királyság többi vallásaival szemben.

Ezután a konkordátum áttér a katolikus egyház hierarchiájára, melyet a következőképpen alkot meg:

A görög rítusú katolikus metropolita

politája Balázsfalván marad. Nagyvárád, Lugos és Kolozsvár egyházkerületi székhelyek lesznek, de alakul egy püspökség Nagybánya központtal is, különös tekintettel az északi részek ruténjeire.

A latin szertartású katolikusnak öt püspöksége lesz, nevezetesen 3 Erdélyben, Gyulafehérvár, Temesvár és Szatmár székhellyel (utóbbi personaluniót képez majd a jelenlegi nagyváradi püspöki kerülettel), kettő pedig az okiráltságban, Bukarest és Jasi székhellyel.

Az örmény rítusú katolikuság feje az egész királyság területén a Szamos-újvárt székelő apostoli vikárius lesz.

A bukaresti püspök-metropolita!

A romániai katolikuság feje metropolita címmel a bukaresti püspök. (Jelen esetben Cisar e. érsek s így eldől a közötte és Majláth gyulafehérvári püspök között folyó közjogi harc). Miután a metropolita jogkörét a kánon meglehetősen szűkre szabja, az egyházkerületek autonómiája ugyyszólván teljes marad.

A konkordátum ezután 9 pontban a püspökségek szabadságkörét, valamint az államhoz való viszonyát a következőkben szabályozza:

1. A püspökök, a klérus, valamint a hívek egyházi, lelki kérdésekben teljesen szabadon érintkeznek a Szentzsékel. Ugyanez áll megfordítva is.

2. Az egyházkerületek fejei mindig román állampolgárok. (Kivételek törtéhetnek, ha Bukarest és Róma között külön egyezés jön létre.)

3. A Szentzsék a püspökök kinevezése előtt kikéri a román kormány véleményét, hogy a jelölt ellen nincs-e politikai aggálya. Tehát a román kormánynak placet-joga van, ellenére senkit sem lehet kinevezni.

4. A püspökök székek elfoglalása előtt hűség esküt tesznek a királynak.

5. A püspökök egyházi tisztük gyakorlásában és kormányzásában teljesen szabadok.

6. Az állam a törvényes és hierarchikus személyei által képviselt katolikus egyházat teljes jogi személynek ismeri el.

7. A katolikus egyház és annak hívei az állam részéről egyenlő elbánásban részesülnek a többi egyházakkal és azoknak híveivel.

8. A katolikus hívek vallásgyakor-

lási szabadsága teljes, nem korlátozható és nem befolyásolható.

9. Az egyházfők szabadon alapíthatnak plébániákat és püspökségi fiókokat; a kormánynak csak akkor van beleszóla, ha államsegélyt kérnek. Plébánosok kinevezése a püspök szabad joga, azonban a papoknak román állampolgárok kell lenniük. Kivételek a kormány beleegyezésével előfordulhatnak.

Az egyházi javak kérdése

Ezután a konkordátum áttér az egyházi javak kérdésére. Mint ismeretes, a kormánykörök szerint éppen ezen a téren ért el legnagyobb eredményeket a román álláspont. Éppen ezért az egyezménynek ez a része megkülönböztetett figyelmet érdemel.

A konkordátum a vallási javak ügyét három pontban tárgyalja. Ezek: az úgynevezett „patrimonium sacrum”, a rendek és kongregációk s végül a vallási és kulturális alapok javai.

1. Patrimonium sacrum címen egy püspökségközi alap létesül azokból a román jövedékcímletekből, melyek jelenleg a püspökök, kanonokok, plébánosok és teológiai birtokában vannak. Ez az alap a személyi kiadások részére szolgál majd, a kormány és a Szentzsék által elfogadott alapszabály értelmében a püspökök tanácsa által igazgatott és jogi személy lesz.

2. A vallási és oktatási alap továbbra is eddigi célját szolgálja, de külön igazgatással a Patrimonium sacrum-hoz tartozik.

Ünnepélyesen megbélyegezték a támadó háborút

(Genf, szept. 21.) A népszövetségi közgyűlés harmadik főbizottsága ma délelőtt a lengyel indítványról tárgyalt. Az indítvány azt tartalmazza, hogy bélyegezzék meg ünnepélyesen a támadó háborút és alkalmazzanak békés eszközöket valamennyi nemzetközi viszály elsimítására.

London holland delegátus támogatta a lengyel határozati javaslatot, de fenntartotta magának a jogot, hogy ahhoz később kiegészítő javaslatot terjeszt elő, mégpedig olyan értelemben, hogy ne csupán a támadó háborút itéljék el, hanem bélyegezzék meg egyáltalán minden háborút.

Bernstorff gróf, német delegátus ja-

tozik. A katolikus egyház rendelkezési joga nem korlátozható e javakkal kapcsolatban, de az államnak több pontban körülhatárolt patronátusa lesz.

3. A rendek és kongregációk, amennyiben Romániában tartományi főnökségük van, továbbra is szervezkedhetnek és terjeszkedhetnek; javaik szabad birtoklásán nem esik változás, vásárlási joguk azonban megszűnik. E rendeket és kongregációkat az állam jogi személyeknek ismeri el. Jövedelmeiket a királyság területén belül kell felhasználniuk, a rendközpontok, a missziók és a Szentzsék részére meghatározott összegek kivételével.

Az iskolaügyek

Végül az iskolaügyekben a következőképpen intézkedik a konkordátum:

A katolikus egyháznak joga van saját költségére elemi, polgári és középiskolákat alapítani és fenntartani, melyek az egyházfőktől függenek, de a közoktatásügyi miniszternek ellenőrzési joga van.

Ezek az iskolák az érvényben lévő rendelkezések értelmében nyilvánossági joggal fognak rendelkezni.

Az állami iskolák katolikus növendékeit vallás tanára a közoktatásügyi miniszter és az egyes egyházfők által közösen kinevezett hitoktató, pap, vagy világi tanerő fogja tanítani. Ezeket a tanerőket a kinevezés fizeti.

Az egyházfőknek joga van a kormánytól kérni, hogy azokat a hitoktatókat, akik erkölcsi vagy elvi okokból nem felelnek meg, cseréljék ki.

Azoknak a növendékeknek hitoktatása, akik nem román anyanyelvűek, saját anyanyelvükön történik.

A konkordátum általános határozmányokkal zárul s többek között eloirja, hogy: az esetlegesen felmerülő differenciákat a Szentzsék és a kormány közösen oldják meg, — a konkordátum a ratifikációs iratok kiereselése után lép életbe, — ez a kiereselés Rómában történik a meghatalmazott ügyvivők útján.

vasolta, hogy a főbizottság fogadja el minden további nélkül a lengyel indítványt.

A berlini japán nagykövet kijelentette, hogy Japán a határozati javaslatot upán két fentartással fogadja el. Az első, hogy a lengyel határozat nem hárít a népszövetség tagállamaira semmiféle olyan kötelezettséget, amely nem foglaltatnék már benne a népszövetségi egyezményokmányban, a második az, hogy a határozati javaslat rendelkezései kizárólag a tagállamok egymásközi viszonyára szorítkoznak. (Tehát Oroszországra nem!)

A főbizottság ezután egyhangulag elfogadta a lengyel határozati javaslatot.

Két szent aranygyertya- tartó története a had- bírótság előtt

(Cluj-Kolozsvár, szept. 21. A Mai Világ tudósítójától.) A kolozsvári hadbírótság vádiratai között feltűnő számban szerepelnek olyan bűnügyek, amelyeknek vádlói adóhivatalnokok. Legutóbb is beszámoltunk arról, hogy egy családot állított vádlottak padjára az önértékben megsértett adóisztvisező, tegnap pedig egy megtört öreg matronára és ennek fiára emelte a hatóság elleni erőszak vádjait Riskó Mihály felsővisói adóhivatalnok.

A hatóság elleni erőszakhoz csatlakozik a nemzetgyalázás bűntette, amit a vádirat szerint Luger Rifka elsőrendű vádlott 18 éves fia Luger Adolf követett volna el, ugyanezen a szóbanforgó adóhivatalnokkal szemben. A hadbírósági ügy esekelménye a be nem fizetett adó és két szent aranygyertyatartó körül játszódik le.

Eszerint az elmúlt év decemberében Riskó Mihály felsővisói adóhivatalnok Lugerékhez ment, hogy a be nem fizetett adóért foglalatást végezzen. A házban csak a vallásos Lugerné volt otthon, míg férje a szomszéd szobában imádkozott. Az adóhivatalnok körültekintett a szobában és azonnal két gyönyörű szép arany gyertyatartóra esett tekintete.

— A gyertyatartókat árverésre viszem — mondotta — és már indult is velük kifelé.

A vallásos asszony látva, hogy az erekljeszámhámozó szent gyertyatartók veszélyben forognak, sikoltozni kezdett, majd könyörgésre fogta a dolgot.

— Egyetlen vagyonunk — mondotta zokogva — amit őseinktől örököltünk, ez a két szent gyertyatartó. Mindent vigyen el, csak ezeket nem, mert a nagy ünnepeken nem lesz mivel gyertyát gyujtanom.

Az adóhivatalnok azonban továbbra is ragaszkodott a gyertyatartókhoz, mire az asszony botot kapott fel és azzal akarta megvédelmezni a gyertyatartókat.

Az öreg Luger megtudva a házában lejátszódott botrányt, szomszédaitól ment kölesönt kérni és a pénzt Adolf nevű fiával adóba küldte.

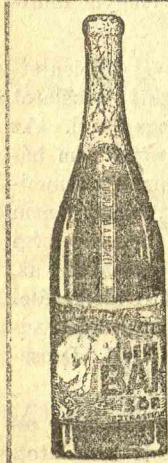
Riskó adóhivatalnok állítása szerint az adót befizető fia több embernek kijelentette, hogy ő egy közönséges csirkefogó, mert ilyen durván bánt beteges édesanyjával.

Igy indult bünvádi eljárás Lugerné és fia ellen. A hadbírótság kihallgatva az adóhivatalnokot, aki fentartotta régi állításait az anya megtörtén vallozza, hogy ő nem ellenszegült, csak a szent ereklýeket nem akarta más, idegen kézben látni, majd zokogva kérte fia ártatlanságának kimondását.

Megható jelenetek után Dunca dr. védbeszédet mond, kérve a vádlottak egyhangú és teljes felmentését, az ügyész fegyházbüntetési kérelmével szemben.

A hadbírótság döntését Solomon ezredes, elnök hirdeti ki, amely szerint a hadbírótság mindkét vádlottat egyhangulag felmenti a vád és annak összes következményei alól.

Solomon ezredes „hadd éljenek a szegény nyomorultak” szavakkal fejezte be az ítélet felolvasását.

**Dreher-
Haggenmacher
Bakk-sör**

**Régi jó
minőségben
ismét
kapható!**

Kis üvegben is!

CINEMA SELECT MOZGÓ

Mai kezdettel nyitja meg az
őszi szezont a világ egyik
legnagyobb produkciójával

TEKÖZLŐ FIU!

nagyszerű rekonstrukciója a
bibliai kornak, színes képekkel
rendezte Paul Walsch (a Bag-
dadi tolvaj szerzője) Főszere-
pekben: Grette Nissen - Wil-
lian Collier és Wallace Berry

Tisztelet jegyek érvénytelenek. Elő-
adások kezdete pontban 3 órakor. Előadások ideje
alatt R ózsa Royal drogeria L'Origan kölnivízzel permetez.

CINEMA URANIA MOZGÓ

Nagy sikerrel folytatja PAUL WE-
GENER, MARCELLA ALBANI és
PAUL RICHTER kiváló
művészek filmének, a

DAGFIN

bemutatását,
JOE MAY
rendezésében Előadások
kezdete 3, 6 és 9 órakor!

CINEMA APOLLO MOZGÓ

Arany átka

főszerepben: **Raul Aslan**
Előadások kezdete délután 5 órakor!

Négyszáz nyaralóházat körülzárt az árvíz Winnipeg mellett

(Winnipeg, szept. 21.) A Winnipeg mellett fekvő Victoria és Granditia nyaralóhelyek több mint 400 nyaraló háza már nyár óta el van zárva minden érintkezéstől a külvilággal. A mellettük fekvő óta ugyanis husz mérföld körzetben kiöntött és ez minden közlekedést megakadályozott. A hatóságok megkísérel-

ték, hogy repülőgépen szállítsanak élel-
miszert és orvosi szereket a víz által kö-
rülzárt helyre, azonban a repülőgépek
kénytelenek voltak eredmény nélkül visz-
szatérni, mivel az elöntött területen
olyan óriási vihar tombol, amely meg-
aradályoz minden közeledést.

Mégis fölemelték a földgáz- árakat

**Amikor az összes fűtőanyagok olcsóbbodnak,
a kormány megdrágítja az erdélyi ipari
medence energiaforrását, a földgázt**

(Bucuresti, szept. 21.) Ismeretes az az elkeseredett harc, amelyet az erdélyi földgázmezők iparvállalati és a földgázzal világító városok lakossága évek óta folytatnak a Nemzeti Földgáz-társasággal, a földgázárak folytonos drágítása miatt.

Erdély eme ritka természeti kincse, ahelyett, hogy áldást hozóan járulna hozzá az ipar fejlesztéséhez és a lakosság életlehetőségének megkönnyebbitéséhez, évről-évre súlyosabb terheket ró a földgázfogyasztókra, akik az olcsó energia és fűtőanyag reményében óriási áldozatokkal rendezkedtek be a földgázzal való ipari termelésre, városok és magánlakások világítására és fűtésére.

A földgázárak évek óta tartó mesterséges drágításának egyetlen oka, hogy az állam ennek a nemzeti vagyonnak ki-termelési jogát két magántársaságra bízta, amelyek

**minden magasabb érdek mellőzésé-
vel kizárólag a minél nagyobb üz-
leti haszon elérésére törekszenek.**

Ennek a körülménynek tudható be, hogy a kereskedelmi minisztérium a földgáz-társaságok előterjesztésére szeptember 15-től, a fogyasztók legnagyobb meglepetésére, ismét felemelte a földgázárakat, holott köztudomás szerint — a pakura, a szén és a faárak az utóbbi hónapokban jelentősen olcsóbbodtak.

Nagy meglepetést keltett ez az újabb árdragítás az érdekeltek körében annál is inkább, mert

**mindenki a földgázárak lényeges
redukcióját várta**

attól a vizsgálattól, amelyet még az előző kormány rendelt el a fogyasztók ké-résére, és amelyet hónapokon keresztül

folytatott le egy külön erre a célra ki-
küldött bizottság. A vizsgálat, amely-
ben a fogyasztók képviselői is résztve-
tek igazolta, hogy a földgázárak és az
indokolatlanul szedett magas mellékdi-
jak tarthatatlannak, mégis Motasnak, a
Nemzeti Földgáz-társaság vezérigazgató-
jának érvei győztek, és az erdélyi ipar és a fogyasztók tízezrei jogos érdekei-
nek mellőzésével az ipari gázt tíz szá-
zalékkal, a magánfogyasztók gázárát
pedig husz százalékkal drágították meg,
amikor az előbbi legalább egy 20, az
utóbbi egy 30—40 százalékos árreduk-
cióra jogosan számíthatott.

Az új földgázárak

Ipari gáz köbméterenkint 90 bani.
Háztartási gáz köbméterenkint 1 lej.
Világító gáz köbméterenkint 1 lej 10
bani. Ezenkívül mellékdijak címén köb-
méterenkint 2 bani illetéket szednek.

Azok a fogyasztók, akik az ugyne-
vezett földgázelosztó társaságoktól kap-
ják a gázt, még köbméterenkint 20 ba-
nit tartoznak fizetni.

Az összes fogyasztók kötelesek gáz-
órát beszerezni, ami újabb óriási meg-
terhelést jelent, ha ezt be nem szere-
nék, úgy a fogyasztott mennyiség után
újabb 10 százalékot fizetnek.

Az árak a fogyasztási helytől számít-
nak és ez év szeptemberétől december
végéig maradnak érvényben.

Az újabb áremelés ellen értesülésünk
szerint — a Földgázszindikátusban tö-
mörült ipari és magánfogyasztók a leg-
elkeseredettebb akciót indítják meg és
el vannak határozva arra is, hogy
amennyiben a kormány a földgázárakat
tetemesen le nem szállítja, kénytelenek
lesznek más fűtőanyagra áttérni.

Tizenhat

**eladóleány siratja a letar-
tóztatott galaci házasság-
szédeldgők ismeretségét**

(Cluj-Kolozsvár, szept. 21. Saját tud.)
Két házasság-szédeldgő fiatalembert tett
ártalmatlanná a galaci rendőrség, mely
lefűlelte Marcus Kerpel és Samvil
Feldstein regáti fiatalembereket, akik
fatermelőknek és erdőtulajdonosoknak
adva ki magukat, a legravaszabb trük-
kökkel aláfestett házasság-szédeldgéseket
követtek el. A rendőrség eddigi meg-
állapítása szerint a szélhámosokkal való
ismeretséget tizenhat eladó lány si-
ratja, akiknek mindenét kicsalták a szél-
hámosok.

A galaci rendőrségnek az a gyanuja,
hogy a házasság-szédeldgők Erdély váro-
saiban is szélhámoskodtak.

A leatrtoztatással kapcsolatosan több
erdélyi város rendőrsége bevezette a
nyomozást annak megállapítására, hogy
a hozomány-vadászokat milyen erdélyi
bűncselekmények terhelik.

SZÍNHÁZ - MOZI

A Magyar Színház heti műsora

Szerda: A Legkisebbik Horváth-lány.
(Operett-újdoncság először. Premier-
bérlet 5 szám.)
Csütörtök: A Legkisebbik Horváth-lány.
(2-odszor. Napi bérlet 6 szám.)
Péntek: A Legkisebbik Horváth-lány.
(3-adszor. Napi bérlet 6 szám.)
Szombat 4 órakor: A szerelem vására.
(Poór Lilivel, Tárayval. Nagyon ol-
csó helyárakkal.)

A bécsi revü. Világvárosi attrakciót
hoz a Magyar Színház igazgatósága a
jövő héten: A legkitűnőbb bécsi revü-
társulat fogja négy estén szórakoztatni
Kolozsvár közönségét. Az első este A
szerelem naplója című 33 képből álló
operett-revü, a második este Szerelmi éj-
szaka a Boszporus partján, a harmadik
este Ha szabadjára engedik s végül a
negyedik este a Revü-revüje fog színre-
kerülni. Ezeket az előadásokat elháritha-
tatlanul kényszerűség folytán bérletszü-
netben kell megtartani. A helyárak mér-
sékeltlen emelve lesznek.

**Dobozokat,
posta és
vasuti ládákat
promt szállít a
„LEMNOS” LÁDAGYÁR**
Cluj. Calea Moşilor 23. Telefon 645

HIREK

Az utálatos meztelenség

— Ha a modern női ruhákat nézem, meg kell állapítanom, hogy ez a meztelenség utálatos.

— És mi a véleménye a saját meztelenségéről?

A tékozló fiu

A bibliai legendát évszázadokon át sokszorosan feldolgozta a teremtő génius, amely a tékozló fiu alakjában egyetemes emberi szimbólumot ismert fel. A téma nagyon kínálkozik a megfilmesítésre is. Két koncepció lehetséges: vagy egészen újjáalkotni a képet a mai kor szellemében, vagy optikailag illusztrálni a bibliai legendát.

A Paramonuth nagyszabású filmje úgy gondolta el, hogy a bibliát úgy kellene megfilmesíteni, hogy a mozi templom legyen, a vászonból szószerű. A vállalkozás azonban roppant nehéz.

Pompás építkezések, hatalmas tömegek mozgatása, kincsek és eszközök halmozása az, amit Samuels és Donohue urak kézírata elsősorban igényel. A filmgyár a legnagyobb bőkezűséggel állította mindezeket a rendező rendelkezésére. Asturte templomának fénye valóban káprázatos, a tömegjelenetek, a katasztrófa képe mesteriek. Nem elégít ki azonban a tékozló fiu megtérésének belső motiválatlansága és általában azoknak a motívumoknak elhanyagolása, amelyek éppen a szimbólum mögötti örök háttérre utalnak.

Pompa, sulyos, nagy pompa ül a filmen. Egészen operai jellegű beállítások, operai szélességű gesztusok és kosztümök. A Select Mozgó kitűnő, megnagyobbított zenekara csak fokozta az operai hatásokat.

Greta Nissen, Astarte papnője, modern utódainak összes eszközeivel játssza meg szerepét. William Collier, a tékozló fiu megszemélyesítője, kedves fiu.

— Nyilvánossági jogot kapott a szombeni Franciskánus elemi és polgári iskola. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium engedélyezte a nagyszombeni Franciskánusok által fenntartott elemi és polgári fiúiskoláknak nyilvánossági jogát. A többi magyar iskolák sorsáról nem esett szó.

DEUTSCH

férfi divatkülönlegességek. Férfi fehérnemű méret után. Cluj Str. Memorandului (Unió-u.) 2.

A belügyminiszter megsemmisíti a balti megyei véres választásokat

(Bukarest, szept. 21.) A baltim megyei véres választások, melyek Cuza profeszszor pártjainak izgatásai következtében két ember életét követelték, még mindig erősen foglalkoztatják a közvéleményt. Duca belügyminiszter magához rendelte Balti megye prefektusát és jelentést kért a választások alatti incidensekről és a választást követő tüntésekről.

A jelentések hatása alatt Duca belügyminiszter elhatározta, hogy a választások eredményeit az előfordult szabálytalanságok miatt meg fogja semmisíteni. A legközelebbi minisztertanács foglalkozni fog a balti választások ügyével és dönt a választások megsemmisítéséről.

Bethlen István autója elgázolt egy embert

(Budapest, szeptember 21.) Bethlen István magyar miniszterelnök autójával bolyonyi birtoka felé tartott. A terebesi pusztánál az autó elé került egy fordulónál egy fiatal földmives. A sofőr már nem tudta kikerülni a hirtelen felbukkant embert, aki az autó kerekai alá került. A miniszterelnök kórházba vitte a szerencsétlent, akinek állapota súlyos.

Megkezdődtek a parasztmozgalmak a fascizmus ellen

(Bucuresti, szept. 21. (Rador). A Cuvântul magántávirata szerint egész Olaszországban a parasztság heves mozgolódása konstatalható a fascizmus ellen. A

rendet csak nagy nehezen tudják fentartani. Számos tüntetés történt az agrár-reform miatt.

Tragikus és izgalmas jelenetek között folytatódott a Reinitz-pör

(Szatmár, szept. 21. Saját tud. telefonjelentése.) A régebbi Reinitz-pör hangulata és izgalma osont vissza ma a szatmári törvényszék tárgyalótermébe. Reinitz Jakab ma újabb gyilkosság terhével áll bírái előtt. Gross Hermann szelleme után egy 24 éves fiatalember, Rozmarin Jenő kísérteties szelleme vádolta Reinitzt, ezt a titokzatos vöröszakállu embert, ifjú életének erőszakos kioltásával.

Mindenki felismeri Reinitzt

A fiu helyett ténylegesen az apa, Rozmarin Márkus a bosszuálló. Hét évig gyűjtötte Reinitz ellen az adatokat, egész vagyona ráment, csupán vak és izzó gyűlölete maradt meg. Az apa után a másik fia, Rozmarin Vilmos áll elő Erdős Ferenc tárgyalási elnök felhívására. Láttá bátyját vendéglőben együtt Reinitzrel.

A következő tanu Wohl Hermann kereskedő a vonaton találkozott Reinitzrel és Rozmarinnal. Felismeri Reinitzt.

Reinitz: Eddig mért nem jelentkezett? Most felismer?

Elnök: Csendre inti Reinitzt.

Chilvay Lajos nagykarlyi tanító felesége Reszege-Piskolt-felé látott menni két zsidóembert. Megkérdezték tőle, merre

vezet az ut. A hangjából is felismeri Reinitzt.

Reinitz: Sohasem jártam arra. Miért jelentkezik most? A hangom is visszacseng még a fülében...

Chilvayné: Nem akartam eddig beleavatkozni.

Reinitz: Most ismeri fel a szakállas zsidót bennem, mikor nincs is már szakállam! (Nagy zaj, elnök csendre int.)

Reinitz izgatott lesz

Reinitz izgatottsága folyton növekszik a következő tanuk kihallgatása alatt.

Oláh Rozália leánya annak a pásztor-nak, aki a csendőrségen felakasztotta magát és akit az ismeretlen ember ráakart bérni Rozmarin meggyilkolására. Elmondja, amit apja mondott el az esetről.

Teitelbaum Gizella és Teitelbaum Farkas érmihályfalvi lakosok elmondják, hogy náluk halt a Schwarc nevet bementő idősebb zsidó Rozmarinnal. Felismeri Reinitzt.

Reinitz: Hazudnak! Hazudnak!

Elnök: Csendet kérek.

Reinitz: Csak engednének kibeszélni! Csak kérdezhetnék, belezavarodnának!

Elnök a bizonyító eljárást befejezettnek jelenti ki, a tárgyalást felfüggeszti. Itélet legkorábban ma este várható

— Feloszlatták a kisenevi városi tanácsot. Kisenev város gazdasági ügykezelésében nagyarányú visszaélések történtek és a közigazgatási hatóságok sok milliós sikkasztás nyomára jöttek rá. Tonescu közigazgatási vezérfelügyelő Kisenevbe érkezett, hogy ez ügyben a vizsgálatot lefolytassa. Beavatott körökben bizonyosra veszik a kisenevi városi tanács feloszlását.

— Kicsérélik a tűzoltóság számára szolgáló vízcsepokat. Ma délután 4 óra felé óriási esődület támadt a kolozsvári posta melletti kis utcában, mely a baromfivásártérre vezet. Egy hatalmas üreg tátongott az utca Wesselényi Miklós-utca felé eső részén, melyből métervastag sugárban tört elő a víz. A kiváncsi tömeg csőrepedést sejtett, de mindössze annyi történt, hogy a városi vízművek a tűzoltóság számára szolgáló csapokat cserélték ki. Öt óra után rendezték a vezetékét és vége szakadta a csődületnek.

— A Kolozsvári Vivóklub megkezdte működését. A Kolozsvári Vivóklub az év október 3-án kezdi meg tevékenységét a Malom-utcai gimnázium vivótermében. A vezetőség felkéri mindazokat, akik ezen kurzuson résztvenni óhajtának, jelentkezzenek mielőbb Chifor rendőrigazgatónál.

— Költözködnek a városi hivatalok. Kolozsvár város tanácsának állandó választmánya egyik legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a vízmű és a villamosmű irodát a város Farkas-utcai házában fogja elhelyezni. A város pénzügyi osztálya a Farkas-utcából a városházára, az anyakönyvi hivatal helyére kerül. Az anyakönyvi hivatal a vízművek irodáinak jelenlegi helyiségeiben fogják elhelyezni. A villanyüzemnek a városházában való elhelyezésével Kolozsvár városa majdnem félmillió lej évi kiadást takarít meg, miután ennyire emelték a villanyosüzem Vesselényi Miklós-utcai irodáinak bérét.

— Ötven piaci árúst jelentette fel árdragításért a kolozsvári rendőrség. Pucca Victor kolozsvári rendőrigazgató, drágaság ellenes kampányt indított és naponta inspekteket tart a piacon. Az inspektek eredménye gyanánt ötvennél több piaci árúst jelentettek fel árdragítás miatt. A kolozsvári járásbíró 23 kereskedő ügyét tárgyalta le, akiket fejenként 1000 lej pénzbüntetésre ítélt.

— Szeptember 26-án kongresszust tartanak Kolozsváron a romániai egyetemek adjunktusai. A romániai egyetemek adjunktusai és asszisztensei szeptember 26-án széles programmu kongresszust tartanak Kolozsváron. A kongresszus után a résztvevők meglátogatják a tordai hasadékokat, a sóbányát, valamint a tordai iparvállalatokat.

Kevés fát fogyaszt,

ha magas kalóriájú fát vásárol a Fagyapoltgyárnál v.

Grün fatelep

(v. Külkajánló-ut) Telefon 10.

— Telefonösszeköttetés létesült Bukarest és Szófia között. Bukarestből jelentik: A Dimineata jelentése szerint Bukarest és Szófia között telefon összeköttetést létesítettek.

— Egy nagy gabonacég fizetéseképtelensége. Bukarestből jelentik: A Manis-salian cég, egyike az ország legnagyobb gabonaeportörjeinek fizetéseképtelenségét jelentette.

— Új utcákat nyitnak Kolozsváron. A kolozsvári városi tanács elhatározta, hogy a város belterületén a forgalom megkönnyítésére újabb utcákat nyit. Így a Monostori-ut és a Fűrőd-utca között egy új utcát nyitnak, mely a Fadrusz János- és Bem-utcaikat köti össze. A harmadik kerületben az Apafi-utcat a Vágóhid-térrel kötik össze. A Petőfi- és Farkas-utcaik között is összeköttetést létesítenek és a Bethlen-utcat a Bethlen bástyánál levő kerítés lebontásával meghosszabbítják, annyira, hogy összeköttetést kap a Hunyadi-tér és a Petőfi-utcaikkal.

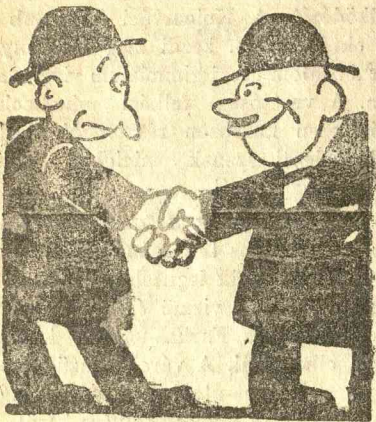
— J. Eisenstädter csődtömegének szörme kiürítése Regina Maria 44. sz. alatt naponta délután 4-től 6 óráig ismét megkezdődött.

MAI PÉNZPIAC

Erős lanyhulás, nagyobb kimálattal. 100 lejért adnak a bankok: 3.20 svájci frankot, 0.618 dollárt, 0.1269 fontot, 15.71 fr. frankot, 11.31 lírát, 20.81 cseh koronát, 2.59 ar. márkát, 4.38 o. schillinget, 3.50 m. pengőt, 35.01 dinárt.

(Zürichi nyitás, szept. 21.) Berlin 12345 fél, Amsterdam 2078, New-York 51855, London 25213 negyed, Páris 2034 fél, Milánó 2825 fél, Prága 1537, Budapest 9070, Belgrád 913, Bucarest 321, Varsó 58, Bécs 2307 fél.

Fogadjunk

— Fogadjunk, el sem hiszi, ha mondom, hogy Demsey, a boxoló, kolozsvári származású...

— És nem akadt semmi dolga itthon?

— Mikor kivándorolt, még nem tudott boxolni, mire boxolni tudott, nem kívánt visszavándorolni...

— Pedig egy-két jó állás lenne számára üresedésben...

— No igen, Pancser ur, ha elég erős, hajthatná Kolozsváron a villanygépeket az állítólagos Diesel-motorok helyett, vagy felpumpálhatná a vizet a Majális-utrá is a vízműveknél, avagy az adóprés-nél kaphatna főpréslői állást...

— De négyszázezer dollárt azért nem kereshetne, mint amennyit most kap egy mérkőzésért...

— Nem lehet tudni Pancser ur. Itt még nagy lehetőségek vannak. Hallottam, hogy valaki például legutóbb tartózkodási engedélyt kért nálunk, mire a tisztviselő megkérdezte, miből akar megélni?

„Tisztességes munkával szeretném kényeremet megkeresni...”

— Ötleme nem rossz és egészen amerikai izü — válaszolt a tisztviselő — jó ember, be is válhatik, mert ez az a pálya, mely egyáltalában nem zsufolt mindenk...

— Azt tetszett hallani, hogy Bratianu Vintila ur közelebb hazajön? Elvégezte a dolgát...

— Ugy tudom, Pancser ur, hogy jó munkát végzett...

— Rendezte talán a külföldi adósságokat?

— Mi az, hogy rendezte Pancser ur? A külföld tartozik már minékünk...

— Nagy Isten, hát ezt is sikerült megérnünk. És hogyan csinálta ezt Vintila ur?

— Egyszerűen, Pancser ur, nagyon egyszerűen, miképpen egyik újságírónk, aki odament tegnap egy bankigazgatóhoz:

„Dirikém, adj kölcsön ezer lejt nekem...”

„Sajnos, nincs fiam, csak kétszáz lejem...”

„Nem baj, add ide a kétszázat és tartozol még nyolcszázal...”

— Ahá, szóval ilyen alapon Vintila ur utja után a külföld tartozik nekünk...

— Miután ő semmit sem kapott, hát nagyon de nagyon sokkal tartoznak nekünk Pancser ur és százhusz évig élünk, ebben is maradunk...

Ciklonszerű forgószél és tomboló szélvihar szántott keresztül Erdélyen

(Cluj-Kolozsvár, szept. 21. A Mai Világ tudósítójától.) Az utóbbi napokban a meteorológusok egyre hűvösebb időjárást helyeznek kilátásba és a jósok már jelzik is a tél közeli beálltát. Ennek előfutama volt a tegnap délelőtt kezdődő szeles idő, amely estefelé már tomboló erővel pusztított, egyes helyeken pedig valóságos ciklonná fajult.

A dühöngő szélvihar következtében a telefonhálózat megrongálódott úgy, hogy a főváros telefonszolgálatát teljesen elszakadt a csatlakoztatott telefonhálózatától. Délután már a városközi telefonbeszélgetések is szüneteltek a legtöbb helyen.

Kolozsváron estére annyira erősödött a szélvihar, hogy a szűkebb utcákban életveszéllyel járt a forgalom lebonyolítása. A vihar következtében számos járókelő megsebesült, ezek közül azonban egy sem súlyosabb természetű.

A tegnap esti szélvihart még hátror-

zongatóbba tette az a körülmény, hogy már a korai órákban a város különböző pontjain egymásután aludt el a villany. Néhány kerületben a villanydrótok megrongálódása következtében veszélyes rövidzárlatok is történtek, tüzeset azonban egyikből sem keletkezett.

Az ország többi részeiből nincsenek még pontos jelentéseink a szélvihar pusztításairól. Tény az, hogy a Kolozsvárral szomszédos községekben: így Mécán, Hidegszamoson, Alsózsukon és Választon házakat döntött össze a szélvihar ereje, számos ház fedelét pedig valósággal lesodorta.

Az alacsonyabban fekvő helyeken évszázados fákat tépett ki tövestül a ciklon borzalmas ereje. Macskás községben egy ló elragadta a kocsi, a szekérben ülő Pánza Mihály pedig az utszéli árokba zuhant, mindkét lábát kitorzte és belső sérüléseket szenvedett. Kolozsváron ápolják.

Országos akció indul a lakbérleti törvény meghosszabbítása érdekében

A szociáldemokratapárt kolozsvári nagygyűlése

(Cluj-Kolozsvár, szept. 21. Saját tud.) Alig félév választja el a lakók tömegeit attól a naptól, amikor az Averscu-kormány lakbérleti törvénye értelmében szabad egyezkedés tárgyává lesznek a lakások.

1928 április 23-án a magánjog hatálya alá kerülnek mindazok a lakások,

amelyekben nem köztisztviselők, vagy nyugdíjasok laknak. Az eddigi lakbér uzsora az időponttól kezdve szabadon dühönghet majd és minden jel szerint a lakók óriási tömege fog az utcára kikerülni.

A lakbérleti törvény életbeléptetése óta a lakásnyomoruság mindinkább fokozódott és építkezés még ma sem folyik. Míg a jelenlegi gazdasági krízisben a munkanélküliek tömege állandóan szaporodik, a kereseti viszonyok alásüllyedtek az adóterhek mértéktelen módon megnövekedtek, addig a május 6-án életbelépett averescanus lakbérleti törvény következtében a lakberek lényeges emelkedést mutattak. A lakberek már elérték azt a magasságot, melyet a dolgozó lakosság teherbírása már nem bír tovább. A szociáldemokrata párt által összeállított statisztikai adatok szerint

egy munkás keresetéből ma háromszor annyi lakbért fizet, mint 1914 július elseje előtt.

Az esetben, ha a lakások felszabadul-

nak, a szabadjára engedett lakbérzusra oly erővel fog előtörni, mely minden esetben veszedelmes formában robbanhat ki. Fokozni fogja még a lakásnyomoruságot a lakbérleti törvénynek az a rendelkezése is, mely kimondja, hogy az államot az általa bármely célra elfoglalt épületekből kilakoltatni nem lehet. Erdélyben az imperiumváltási időkben igen sok helyen számos állami hivatalt magánházakba helyeztek el. Ezeknek a magánházaknak további használatát biztosítja a lakbérleti törvény IV. fejezetének II. szakasza. Pedig az államtól megkövetelheti a súlyos adóterheket viselő polgárság, hogy az adókból az állam építsen a hiavtalan számára épületeket s a magánosok házeit kiürítve, segítsen némiképp a lakáshiányon.

A szociáldemokrata párt most országos kampányt indít, az összes lakók bevonásával. A cél annak elérése, hogy a jelenlegi lakbérleti törvényt megváltoztassák és

a lakók védelmét meghosszabbítsák.

Legalább is addig kell meghosszabbítani a lakók védelmét, amíg az állam hozzá nem fog munkás és tisztviselői lakások építéséhez, mert addig a lakásnyomoruság és lakbérzusra nem nyhul. A szociáldemokrata párt Kolozsváron október 2-án nagygyűlést tart a lakbérleti törvény meghosszabbítása érdekében.

SPORTVILÁG

Vasárnap megkezdődik a bajnokság

A labdarugó szakosztály tegnap végre megelégedte a nyári szünidőt és megtartotta első ülését, amelynek legfontosabb tárgya a bajnokság sorsolása lett volna. Tekintettel azonban arra, hogy még nem érkezett be valamennyi egyesület nevezése — az Akadémia fel van függesztve, a Románia-ügye még nem világos — egyelőre csak szeptember 25-ére, tehát a legközelebbi vasárnapra ejtették csak meg a sorsolást. E szerint vasárnap a következő bajnoki program kerül lebonyolításra: Nagypálya, d. e. 10 órákor: Uagibbor II.—CFR II., d. u. órákor: Haggibbor II.—CFR II., d. u. órákor Haggibbor I.—CFR I. CFR-pálya délután 2 órákor KMSC II.—RMS II. és 4 órákor KMSC I.—RMS I.

A futballszakosztály elhatározta aztán, hogy felhívást intéz a vidéki egyesületekhez, nevezzenek be a bajnokságra. Eddig a Sodronyipar és a beszercei Gloria neveztek és amennyiben a többi egyesület is hajlandó a bajnokságra játszani, úgy vidéki alkerületet létesítenek. Az elsőosztályú bajnokságért 8 egyesület fog küzdeni. Másodosztály egyelőre nem lesz. A futballszakosztály tudomásul vette a központ rendeletét, mely szerint október 9-ike olimpiai nap és erre a következő mérkőzéseket tűzte ki barátságos jelleggel: Haggibbor—KMSC, Univeritate—KAC. — Elfogadta a szakosztály a bukaresti kerület ajánlatát, hogy október 23-án fogadják Bukarest válogott csapatát Kolozsvárt.

A „galaciak” ügyében a Labdarugó szakosztály nem indít eljárást a kolozsvári futballsport nivója érdekében.

APRÓHIRDETÉSOK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. — Állástkeresőknek 50% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Eladó olcsón 1 szekrény, kihúzó asztal 4 székek, két kis irodai szék, tulipános láda, etazser, fehér paraván és állvány. László, Rákóczi-ut 37.

Könyvek felfektetését, rendbehozatalát elvállalja mérlegképes főkönyvelő. Megkeresések „Főkönyvelő” jelígre a kiadóhivatalba (Str. Iuliu Maniu 8.) kéretnek.

Több rend ruha, jó állapotban eladó. Eszterházy-u. 19.

Kétszobás helyiséget irodának Főter közelében azonnalra keresek. Lehet emeleten is. Cím a kiadóban.

Butorozott szoba (utcai) kiadó. Értekezni Egyetem-u. 3a. kapu alatt jobbra.

Anyagilag támogatnám, azon 20-30 év körüli urinót, aki sivar, egyhangú életet felvidítaná. Leveletet „Sosem kagatlam” jelígre a kiadóba jelezni kérek.

Megnyílt! Megnyílt!

Reiner

női felöltők és ruhák divatháza.

Cluj, Regele Ferdinand-ut 9. Külön méret osztály!

Esőköppeny

Lei 850-től

Trench-Coats

Raglan lei 3500

M. NEUMANN

férfi és fiuruhaárúháza Cluj, Főter

Házladás ezer lei készpénzért

A hitelezők feljelentettek egy kolozsvári textilárut

(Cluj-Kolozsvár, szept. 21.) Éliás Lajosné kolozsvári piaci árus mintegy félmillió értékű rövid- és textilárut vásárolt össze hitelbe kolozsvári nagykereskedőtől. Ez év januárjában cca 400.000 lej értékű volt az áruaktára. Junius elején fizetéseképtelenséget jelentett és hitelezőinek spártai rövidséggel a következő pár sorban jelentette be az esetet: „Kedvezőtlen gazdasági viszonyok folytán fizetéseképtelenséget jelentek és úgy tapasztalom, hogy áruaktárom a passzív 25 százalékos fedezetét sem nyújtja. Kérem ez ügyben hitelezőim véleményét.”

A hitelezők természetesen nem a legjobb véleményre voltak az esetről, amit Éliás Lajosnénak is megmondtak. Ugy tudták, hogy Éliás Lajosnénak

Kolozsvárt a str. Livez 9. szám alatt háza van, amire követeléseiket be akarták táblázni. A hitelezők, mikor a telekkönyvvel a ház után érdeklődtek, meglepetéssel vették tudomásul, hogy a juniusban fizetéseképtelenséget jelentett Éliás Lajosné még májusban 260.000 lejért eladta a házat, Kahána Ferenc máramaroszigeti lakosnak. Az adásvételi szerződés szerint Kahána Ferenc 1000 lej készpénzt fizetett a házért, átvállalva a házon levő 150.000 lej bankterhet és a hátralékos 109.000 lejt elszámolta Éliás Lajosnéval járó követelése fejében. A hitelezők most feljelentést tettek Éliásné ellen. A feljelentés azt állítja, hogy Kahána Ferenc 109.000 lejes követelése fiktit volt. Az eljárás az ügyben folyik.